

**ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՎՈՂ ՈՒՍՈՒՑՉԻ
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ**

Հետազոտության թեման՝

«Խմբային քննարկումների ազդեցությունը սովորողների լեզվամտածողության և սոցիալական ունակությունների զարգացման վրա»

Հետազոտող ուսուցիչ՝ Սոնա Բաղդասարյան

Արմավիրի մարզի գ.Նոր Կեսարայի միջն. դպրոց, ՊՈԱԿ

Մենթոր ուսուցիչ՝ Ա. Անտոնյան

Բովանակություն

Նախաբան -----	3
Գրականության ակնարկ -----	5
Գործնական համատեքստ -----	9
Եզրակացություն -----	14
Օգտագործված գրականության ցանկ -----	16

Նախաբան

Կրթության կազմակերպման խնդիրներից են կրթական համայնքի ստեղծումը, սոցիալապես ակտիվ, ինքնակազմակերպվող խմբի համակեցությունը: Այդ խնդիրների լուծման լավագույն ճանապարհը խմբային աշխատանքն է, որտեղ դրսևորվում են խմբի անդամների անհատական առանձնահատկությունները, միաժամանակ ձևավորվում են խմբի անդամին հատուկ կարողություններ՝ համագործակցելու, դիմացինին լսելու, հարգելու, ապրումակցելու:

Դասավանդողը ինքը պիտի տիրապետի այդ կարողություններին, դառնա խմբի անդամներից մեկը, իր սաների հետ ստեղծի սոցիալական այնպիսի միջավայր, որ հետաքրքրի սովորողներին և խթանի նրանց ինքնուրույնությունը, նախաձեռնողականությունը, հետազոտելու ու ստեղծագործելու կարողությունը: Խմբային աշխատանքն ավելի արդյունավետ է դարձնում ուսուցման գործընթացը: Լավ կազմակերպված խմբային աշխատանքը մեծապես ազդում է սովորողների անհատականության և արժեքային համակարգի ձևավորման վրա: Խմբային աշխատանքը խթանում է սովորողների՝

- համատեղ մտավոր աշխատանքը, որի ժամանակ քննարկումները դառնում են ուսուցման միջոց,
- կամքի ուժը՝ միասին ընդունած կանոններն ու որոշումները հարգելու համար,
- համագործակցությունը,
- փաստարկներ բերելու, դրանք մեկնաբանելու, հիմնավորելու ունակությունը,
- այլոց նկատմամբ հարգանքը,
- խմբի մաս լինելու գիտակցումը և խմբի համար պատասխանատվությունը:

Տվյալ հետազոտական աշխատանքի թեմայի արդիականությունը և հիմնավորվածությունը կայանում է նրանում, որ ներկայումս խմբային աշխատանքի կարևորությունը դասապրոցեսում կարևորվում է առավել վճռական կերպով՝ կախված այդպիսի աշխատանքի ցուցաբերած արդյունավետության հետ: Սակայն կարևոր է, որպեսզի այդպիսի աշխատանքը լինի ճիշտ կազմակերպված, համապատասխանի աշակերտների կարողություններին և գիտելիքներին, ուղղված

լինի թույլ կամ միջին առաջադիմությամբ աշակերտների ներգրավվածության ապահովմանը, այլ ոչ թե նրանց «ճնշմանը» առավել ակտիվ և բարձր առաջադիմությամբ աշակերտների կողմից: Ինչպես նաև խմբային քննարկման ուսումնասիրությունը մեզ թույլ կտա հասկանալ, թե ինչպես է այն ազդում աշակերտների սոցիալական ներգրավվածության և ակտիվության զարգացման վրա, ինչը հանդիսանում կրթական ամբողջ գործընթացի կարևոր խնդիրներից մեկը:

Այս հետազոտական աշխատանքի խնդիրներն են.

1. Ուսումնասիրել խմբային քննարկումների էությունը և դրանք առանձնահատկությունները դասապրոցեսում;
2. Առանձնացնել խմբային քննարկումների և աշխատանքների կազմակերպման փուլերը դասապրոցեսում;
3. Ցույց տալ խմբային աշխատանքների և քննարկումների արդյունավետությունը աշակերտների ակտիվության և սոցիալական ներգրավվածության, ինչպես նաև լեզվամտածողության զարգացման վրա:
4. Բարձրացնել աշակերտների ակտիվությունը և ներգրավվածությունը դասապրոցեսում:

Խիստ կարևոր է իրարից տարբերել ավանդական խմբային աշխատանքը և համագործակցային ուսուցումը: Ուսուցիչներից շատերն են դասավանդման ընթացքում կիրառում խմբային աշխատանքը, սակայն քչերն ունեն ուսուցման գործընթացում համագործակցային ուսուցման հիմնական տարրերն ու մեթոդները ինտեգրելու համար անհրաժեշտ վարպետություն: Հենց այդ պատճառով, համագործակցային ուսուցումը քիչ է կիրառվում դասարանում, և դպրոցում կիրառվող փոքր խմբերով աշխատանքներն ավելի շատ խմբային աշխատանքներ են, քան համագործակցային ուսուցում:

Գրականության ակնարկ

Համագործակցային (խմբային) ուսուցման հիմքում ընկած է թիմային աշխատանքը, երբ աշակերտները ռեսուրս են հանդիսանում մեկը մյուսի համար: Ուսուցման այս ձևը ապահովում է համագործակցություն, ինքնուրույնություն և խմբային գործունեություն: Ուսուցիչը կարող է զարգացնել սովորողների միջև համագործակցություն՝ ստեղծելով այնպիսի ուսումնական միջավայր, որտեղ բոլոր աշակերտները կընդունեն խմբի ընդհանուր նպատակը և կգիտակցեն, որ խմբի յուրաքանչյուր անդամի հաջողությունն իրենց առավելությունն է:

Բոլորը պետք է ստանան առաջադրանքը կատարելու համար անհրաժեշտ նյութեր, պետք է ունենան իրենց դերը, որն էլ իր հերթին կնպաստի աշխատանքի բաժանմանը. օրինակ՝ աշակերտներից մեկը կարող է խմբի առաջնորդ լինել, մյուսը կարող է գրանցել մտքերը, իսկ երրորդն էլ կարող է հանդես գալ որպես խմբի խոսնակ: Խմբային աշխատանքների ժամանակ երեխաները կարող են միասին գրել, իրար փոխանցել գրավոր աշխատանքները, փոխանակել կարծիքներ:

Խմբային աշխատանքները շատ արդյունավետ են տարրական դասարաններում: Գիտնականները գտնում են, որ սա լավագույն միջոցներից է՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ուսումնական գործընթացն արդյունավետ կազմակերպելու համար: Նման հնարավորությունը շատ կարևոր է այս երեխաների համար, քանզի նպատակ ունենալով սովորեցնելու նախօրոք պլանավորած ուսումնական նյութը՝ խմբային աշխատանքն օգնում է ձեռք բերելու դրական փորձ՝ համադասարանցիների հետ շփվելու և մյուսներին օգնելու համար:

Երեխաներին խմբավորելիս շատ կարևոր է հստակ բացատրել, թե ինչ է իրենցից պահանջվում, և որոնք են խմբային աշխատանքի հիմնական պահանջները: Ուսուցիչը ևս կարող է մասնակցել այս աշխատանքներին և ուղղորդել, որ խմբի անդամներն օգնեն մեկը մյուսին, սա առանցքային միջամտություն է, քանի որ երբ աշակերտները սովորում են աշխատել խմբով, նրանք կարող են թիմային առաջընթաց ցուցաբերել՝ նույնիսկ առանց ուսուցչի օգնության:

Ուսուցումը ընկերոջ հետ տեխնիկական կիրառվում է, երբ աշակերտներից մեկը, ով արդեն սովորել է և տիրապետում է ուսումնական նյութին, սովորեցնում է մեկ այլ աշակերտի: Ուսուցման այս ձևն ուղեկցվում է ուսուցչի վերահսկմամբ, ով նախօրոք պլանավորում է առաջադրանքը և ներկայացնում գույզին: Սովորեցնողի դերում հանդես եկող աշակերտն օգնում է ընկերոջը և հետագայում կապ ապահովում:

«Ուսուցումը համագործակցային կլինի այն դեպքում, երբ աշակերտները միասին, գույզերով կամ փոքր խմբերով աշխատում են մի ընդհանուր խնդիր լուծելու, մի ընդհանուր թեմա հետազոտելու կամ նոր միտք, նորարարություն իրականացնելու համար» [Խաչատրյան Ս.Գ. Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը, Գյումրի, 2006, էջ 18]:

Համագործակցային ուսուցումը՝ որպես այլընտրանքային մանկավարժական մոտեցում, մեծ ճանաչում է ձեռք բերել բազմաթիվ երկրների ուսուցիչների և ուսուցիչների պատրաստում և վերապատրաստում իրականացնողների կողմից: Դրա լայն տարածմանը նպաստող գործոններից են՝

- դասարաններում ուսուցումը սովորողի անհատական առանձնահատկություններին հարմարեցնելը,
- բազմակողմանի կրթական նպատակներին միաժամանակ հասնելու հնարավորությունը,
- ուսուցման առանձնահատկություններին, ժամանակակից մոտեցումներին համահունչ լինելը:

Համագործակցային ուսուցման տարրերն հիմնականում հինգն են.

- դրական փոխկախվածություն,
- դեմ առ դեմ փոխազդեցություն,
- անհատական հաշվետվություն և պատասխանատվություն,
- միջանձնային կամ փոքր խմբերով աշխատանքի հմտություններ,
- խմբային գործընթացի մշակում [Հովհաննիսյան Գ., Զոհրաբյան Ա., Արնաուդյան Ա., Գրիգորյան Ք., Դավթյան Մ., Օհանովա Ի., Կառուցողական կրթության հիմունքները և մեթոդները, Երևան, «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2004, էջ 45-47]:

Խմբային աշխատանքի արդյունավետությունը կախված է մեթոդապես ճիշտ տարվող գործունեությունից: Ուսուցիչը պետք է հաշվի նստի աշակերտների ինքնուրույն կարծիքների, կայացրած որոշումների, միմյանց հետ ազատորեն հաղորդակցվելու իրավունքների հետ» [Խաչատրյան Ս.Գ. Աշակերտների ինքնուրույն և ստեղծագործական աշխատանքի ձևերը մայրենիի ժամերին /համագործակցային ուսուցում/, «Նախաշավիդ», 1. 2003, Երևան, «Տիգրան Մեծ», էջ 17-24]:

Համագործակցային ուսուցման տարրերի կիրառումը նպաստում է դասարանում նոր՝ համագործակցային միջավայրի ձևավորմանը, օգնում է ուսուցչին հասկանալու էությունն ու պլանավորելու դասը, պայմաններ է ստեղծում ուսուցման արդյունավետության գնահատման և արժևորման համար: «Ուրիշների հետ աշխատելու և համագործակցային ստեղծագործական աշխատանքից առավելագույնս օգուտ քաղելու էական պայմաններից մեկն ուրիշի տեղում իրեն պատկերացնելու կարողությունն է, քանի որ դիմացինի տեսակետի ըմբռնումն աշակերտներին հնարավորություն է տալիս ավելի հեշտությամբ հարմարվելու կյանքի պահանջներին» [Հովհաննիսյան Ա., Հարությունյան Կ., Խրիմյան Մ., Խաչատրյան Ս., Բայաթյան Ն., Ալեքսանյան Լ., Պուրուկուրու Վ., Համագործակցային ուսուցում, Երևան, «Անտարես» հրատ., 2006, էջ 145]:

Խմբային քննարկումների ընթացքում խմբի յուրաքանչյուր անդամ կամ ամբողջ դասարանն ակտիվորեն ներգրավված են ուսուցման մեջ, իսկ նոր գիտելիքը մշակվում ու յուրացվում է հենց աշակերտի միջոցով: Համագործակցային ուսուցման ընթացքում կարևորվում է ոչ միայն ակադեմիական գիտելիքների և հմտությունների ձեռքբերումը, այլև խմբային գործընթացի մշակմամբ հմուտ համագործակցողներ և գիտելիքների ակտիվ կիրառողներ ձևավորելը: Համագործակցությունն ստեղծում է ինքնաճանաչման ավելի բարձր մակարդակ, քան կարող են ապահովել մրցակցային կամ անհատական ուսուցման եղանակները: Համագործակցային իրավիճակներում անհատները միտված են փոխներգործելու, նպաստելու միմյանց հաջողությանը, ձևավորելու հետաքրքրությունների լայն շրջանակ և կազմելու միմյանց կարողությունների մասին իրական պատկերացումներ, հետևաբար տալիս են ճշմարիտ հետադարձ կապ:

Ուսուցչի դերը համագործակցային ուսուցման մեջ բավականին մեծ և նշանակալի է: «Ուսուցչի գործը հասարակության շրջանում ամենից կարևորվող, ամենամեծ հնարամտություն պահանջող, օրեցօր ավելի գնահատվող մասնագիտություններից է: Այսօր հաջողության հասնելու համար ուսուցիչներին հարկավոր են երեխաներին կառավարելու և օգնելու նոր եղանակներ, նաև՝ երեխաների արդյունավետ ուսուցման համար անհրաժեշտ մոտեցումների խոր ընկալում» [Վարդումյան Ս., Ջաղինյան Ն., Հարությունյան Լ., Գարի Վարելլա, Ժամանակակից մանկավարժական մոտեցումներ, Երևան, «Նոյյան տապան» հրատ., 2005, էջ 48]:

Ուսուցումը սովորողի ներսում տեղի ունեցող բարդ գործընթաց է: Ուսուցիչն այն կարող է միայն ուղղորդել, ստեղծել դրա համար նպաստավոր միջավայր, աջակցել և մտածելու հնարավորություն ընձեռել: Համագործակցային մեթոդներն ակնկալում են ուսուցչի դերի փոփոխություն, և այդ դերը լի է մարտահրավերներով: Համագործակցային ուսուցում կիրառող ուսուցիչը պետք է լինի համբերատար խմբի անդամներին ուղղորդելու համար: Խմբերին անհրաժեշտ է բավական ժամանակ միմյանց հետ ազատ և հարմարավետ զգալու համար: Ինչպես ավանդական, այնպես էլ համագործակցային ուսուցման դեպքում հաջողության առանցքը ուսուցչի նախապատրաստությունն է: Ուսուցիչը պետք է պլանավորի ոչ միայն բովանդակության մոտեցումը, այլ նաև աշակերտների գործողությունները և գնահատումը:

Գործնական համատեքստ

Խմբային աշխատանքների կազմակերպումը և իրականացումը դպրոցում ներկայումս զբաղեցնում է իր առանցքային դիրքը դասապրոցեսի կազմակերպման ողջ համակարգում: Այդպիսի աշխատանքներն անհրաժեշտ են աշակերտներին մոտիվացնելու, ուսուցումը հետաքրքիր ու մասնակցային դարձնելու համար: Բայց այդ ամենը չեն բացառում նաև ավանդական մոտեցումների օգտագործումը: Հարց ու պատասխանը, նյութը վերհիշելը, վարժանքները, ուսուցչի բացատրական խոսքը այսօր էլ կարևոր են ու անհրաժեշտ ուսուցման համար:

Բացի այդ՝ խմբային ուսուցումն ունի որոշակի ռիսկեր, որոնք անտեսել չի կարելի: Օրինակ՝ խմբային աշխատանքների ժամանակ որոշ աշակերտներ «գլուխ են պահում»: Արտաքուստ թվում է, թե երեխաներն ակտիվ են, բայց վերջում պարզվում է, որ մնացորդային գիտելիքների մակարդակը ցածր է: Հետևաբար՝ նոր մանկավարժության մեջ չպետք է լինեն մեթոդների և հնարների հակադրում: Բոլոր մեթոդներն ու հնարները ինչ-որ իրավիճակում կարող են օգտակար լինել:

Խմբային աշխատանքի խոցելի կողմերից մեկն էլ այն է, որ առանձին աշակերտներ «թաքնվում են» խմբի հետևում: Նման իրավիճակում ուսուցիչները կարող են կիրառել «ես-դու մենք» հնարը: Յուրաքանչյուր աշակերտի առաջարկեք խմբային աշխատանքի վերջում ներկայացնել սեփական ներդրումը խմբի աշխատանքում, խմբի մյուս անդամների ներդրումը և ընդհանուր խմբի աշխատանքի որակը:

Շատ զգույշ պետք է վարվել խմբային աշխատանքներ կազմակերպելիս: Շատ տարածված իրողություն է,

- որ խմբում մեկն իր վրա է վերցնում ողջ աշխատանքը՝ կարդում է նյութը, պարտադրում է իր կարծիքը, գրում է, նկարում է, և մյուսները մնում են սովերում,
- աշխատանքը ժամանակի առումով չի վերահսկվում և կարող է ժամանակին չավարտվել,

- ուսուցիչը չի ուղղորդում խմբի ներսում կատարվող աշխատանքը, այն երբեմն շեղվում է նպատակից կամ բոլորովին հասկացված չի լինում,
- խմբի ներսում հստակ չեն բաժանվում պարտականությունները,
- սենյակում լավող ոչ գրադարանային ձայնը խանգարում է աշխատել:

Շատ հաճախ տարրական դասարանների երեխաների մոտ, ինչպես և այլ տարիքային խմբերի երեխաների, կարող են նկատվել որոշակի դժվարություններ՝ կախված սոցիալական նորմերի իրացման և յուրացման հետ, շփման և հաղորդակցման խնդիրների, որոնց շարքում կարող են լինել ագրեսիան, հիպերակտիվությունը, ամոթխածությունը և այլն: Դպրոցում իրականացված դիտարկումների ընթացքում նկատելի է դառնում, որ այս երեխաները դասամիջոցներին գրեթե միշտ մենակ են լինում, նրանք դժվարությամբ են շփվում դասընկերների հետ, երբեմն, չիմանալով ինչպես դիմել կամ մտնել ընդհանուր խաղի մեջ, նրանց պահվածքը կարող է անպատեհ կամ ագրեսիվ բնույթ կրել: Այսպիսի երեխաները դասերի ժամանակ ևս առանձնապես աչքի չեն ընկնում իրենց ակտիվությամբ և հաճախ ուշադրություն չեն ստանում ուսուցչի կողմից:

Զարմանալի չէ, որ այսպիսի հատկանիշներով օժտված երեխաները հիմնականում ունենում են ցածր ինքնագնահատական, նրանք ևս զգում են, որ ի տարբերություն այլ երեխաների, իրենք չեն կարողանում գրանցել այն առաջընթացը, ինչ իրենց հասակակիցները:

Այստեղ շատ կարևոր է, որ ուսուցիչները և ծնողները բացահայտեն երեխայի ուժեղ կողմերը և հնարավորություն ստեղծեն դրսևորելու դրանք. սա միջոց է՝ փոխելու թե՛ երեխայի, թե՛ դասընկերների պատկերացումը աշակերտի կարողությունների վերաբերյալ: Այնուամենայնիվ, առավել բարդ է, երբ դասարանում կան երեխաներ, ովքեր ունեն ագրեսիվ վարք: Նման աշակերտները մեծ խնդիրներ են ունենում դասընկերների հետ, և շատ կարևոր է համապատասխան աշխատանք կազմակերպել նրանց հետ, քանի որ ագրեսիվ վարքն ինքն իրենով երբեք չի վերանում: 58 Նման իրավիճակներում և առհասարակ, երբ դասարանում սովորում են աշակերտներ, ովքեր իրենց վարքով կամ կարողություններով տարբերվում են համադասարանցիներից, շատ կարևոր է, որ ուսուցիչը նախօրոք գրուցի

աշակերտների հետ, տեղեկացնի երեխայի առանձնահատկությունների մասին և հնարավորության սահմաններում հուշի երեխաներին, թե ինչպես կարելի է շփվել և մտերմություն հաստատել նրանց հետ:

Երեխաների համար դպրոցի հիմնական գործառույթը սոցիալականացումն է, երբեմն հնարավոր է, որ դպրոցում երեխան ակադեմիական մեծ առաջընթաց այդպես էլ չգրանցի, սակայն դա կարող է անգնահատելի ազդեցություն ունենալ երեխայի կյանքի որակի վրա: Ուստի, կարևոր է, որ ուսուցիչը կարողանա երեխային սովորեցնել նաև սոցիալական հմտություններ. այն է՝ դիմել մյուս երեխաներին, օգնություն խնդրել, հարցեր տալ կամ պատասխանել հարցերին, միանալ խմբային խաղերին:

Աշխատանքային գործունեության ընթացքում իրականացրած խմբային աշխատանքի ձևերից մեկն էլ խաղերի կազմակերպումն ու իրականացումն է: Խմբային աշխատանք և քննարկում ենթադրող խաղերը հստակ կանոններ ունեն, որոնք զարգացնում են խաղացողների թիմային մտածողությունը: Խաղացողները ոչ միայն սովորում են ենթարկվել բոլորի համար ընդհանուր կանոններին, այլև պատասխանատվություն են զգում խաղընկերների նկատմամբ: Նման խաղերի ժամանակ դրսևորվում են նաև խաղացողի առաջնորդական հատկանիշները, կազմակերպչական կարողությունները, պատասխանատվություն ստանձնելու խիզախությունը:

Որպես խմբային խաղային աշխատանքի վառ օրինակ դիտարկենք խմբային ընթերցանության և մի քանի այլ մեթոդիկաներ, որոնք լայն կիրառություն ունեն տարրական դասարաններում և նպաստում են ոչ միայն աշակերտների լեզվական և մտածողության ընդունակությունների, այլև սոցիալական ակտիվության և ներգրավվածության զարգացմանը:

Խմբային ընթերցանություն:

Նպատակը: Հնարավորություն ստեղծել դասարանում սովորող բոլոր աշակերտների համար՝ զարգացնելու կարդալու հմտությունները և ինքնավստահությունը սեփական ուժերի հանդեպ:

Դասարանը: Տարրական դասարաններ:

Անհրաժեշտ նյութեր: Դասագրքից տեքստեր:

Ընթացքը: Ուսուցիչը նախօրոք համոզվում է, որ դասարանում բոլորն ունեն ընտրված նյութը և կարող են կարդալ, այնուհետև բարձրաձայն կարդում է՝ համապատասխան արագությամբ և շեշտադրումներով: Հաջորդ անգամ աշակերտները միանում են ուսուցչին և միասին կարդում են: Այս տեխնիկան կարելի է կիրառել ինչպես անհատական, այնպես էլ մեծ և փոքր խմբային աշխատանքներում:

Քարտերով ընթերցանություն:

Նպատակը: Երեխաների մեջ զարգացնել վարժ և ճիշտ կարդալու կարողությունը:

Դասարանը: Տարրական և միջին դասարաններ:

Անհրաժեշտ նյութեր: Քարտեր, կարդալու տեքստ, գրիչներ:

Ընթացքը: Ուսուցիչը կազմում է գույգեր, ինչպես նշված է «Ընթերցանություն ընկերոջ աջակցությամբ» տեխնիկայում և հանձնարարում գույգերին ընդգծել և թղթերի վրա գրել այն արտահայտությունները, որտեղ կան բարդ բառեր: Ավելի թույլ կարդացող աշակերտը կարդում է քարտերի վրա գրված արտահայտությունները, իսկ գույգի մյուս անդամը գտնում է սխալները և նշում:

Խառը պատմություն:

Նպատակը: Հնարավորություն տալ աշակերտներին՝ շարունակելու նախադասությունները:

Դասարանը: Տարրական և միջին դասարաններ:

Անհրաժեշտ նյութեր: Փոքրիկ պատմություն՝ բաժանված մասերի և գրված առանձին քարտերի վրա:

Ընթացքը: Քարտերը բաժանել խմբերին, հանձնարարել աշակերտներին ուշադիր կարդալ և այնպես դասավորել, որ պատմության իմաստը վերականգնվի: [Հոգեբանական խաղեր և վարժություններ: Ձեռնարկ դաստիարակների, մանկավարժների և հոգեբանների համար/ Կազմ.՝ Թ. Հարությունյան, Հ. Կարապետյան, Ա. Ենգիբարյան, Մասնագիտական խմբագիր՝ Ռ. Ստեփանյան.-Եր.: Ասողիկ, 2014, էջ 63-69]

Այսպիսի խմբային աշխատանքի ժամանակ զարգանում են սովորողների խոսքը, մտածողությունը, սոցիալական հաղորդակցական հմտությունները: Խմբերի միջև առաջանում է առողջ մրցակցություն. յուրաքանչյուր խումբ փորձում է ամեն ինչ անել, որ իր աշխատանքն ավելի լավը լինի: Այս պարագայում աշխատանքները շատ հետաքրքիր ու բովանդակալից են դառնում: Այդպիսի խմբերում սովորողներն առավել մեծ ակտիվություն են դրսևորում:

Հետազոտական աշխատանքը սովորողին տալիս է մտածելու, հետազոտելու, սովորելու, աշխատելու հնարավորություն: Այս աշխատանքի առավելություններն են.

- նպաստում է թիմային աշխատանքին՝ մարդուն դարձնելով հանդուրժող, ուրիշի կարծիքը հարգող, համբերատար:
- զարգանում է սովորողների պատասխանատվության զգացումը, միմյանց հաշվետու լինելու հատկությունը՝ խմբի ընդհանուր հաջողությունն ապահովելու համար:
- սովորողը գիտի, որ իր կատարած աշխատանքի համար միայն ինքը չի պատասխանատու և իր արած սխալը կամ բացթողումը կարող է խմբի աշխատանքի ձախողման պատճառ դառնալ, ուստի ավելի պատասխանատու է գործին մոտենում:

Յուրաքանչյուր դասարան սահմանված ժամանակացույցով խմբով աշխատելու պահանջ ունի: Ներկայացնենք այդ աշխատանքներից մեկ օրինակ: Ինչպես արդեն նշվեց, դասվանդվող թեմայի շրջանակներում աշակերտները բաժանվում են տարասեռ խմբերի: Խմբերից յուրաքանչյուրն ստանում է առանձին առաջադրանք:

Ինչպես ցանկացած բնագավառում, այնպես էլ խմբային աշխատանքներում շատ կարևոր դեր ունի դասավանդողը, ով իր օրինակով ոգևորում է սովորողներին, սովորեցնում աշխատանքային գործիքներից ճիշտ օգտվել, դրան զուգահեռ հետևում է, որ խմբի բոլոր մասնակիցները ներգրավված լինեն աշխատանքում: Աշխատանքի այս տեսակը սովորողների մոտ զարգացնում է խմբով աշխատելու կարողությունը, պատասխանատվության զգացումը, նպատակին հասնելու ձգտումը:

Եզրակացություն

Ուսուցման ժամանակ առավել հաճախ կիրառվող հնարքներից է խմբերով աշխատանքը: Խմբերում գլուխ գլխի տված աշխատելիս սովորողներն ի վիճակի են լինում մտքեր փոխանակել և հիմնվել իրենց՝ ընդհանուր, հավաքական փորձի վրա: Այս մեթոդը նրանց հնարավորություն է ընձեռում արդյունքում ավելի լավ յուրացնել մատուցված նյութը: Խմբային աշխատանքի ընթացքում ծնվում են բազմաթիվ գաղափարներ, դիտարկումներ և կարծիքներ, որոնցից կարևորագույններն ամփոփ ներկայացվում են դասարանին: Խմբային աշխատանքի ընթացքում դասավանդողը պետք է հետևի ժամանակին և ապահովի, որպեսզի բոլոր խմբերը հասցնեն ներկայացնել իրենց արդյունքը:

Խմբային աշխատանքն ունի մի շարք առավելություններ՝

- Մասնակիցները կարող են սեփական փորձը ներկայացնել և օգտվել ուրիշների փորձառությունից, միևնույն ժամանակ աջակցություն ստանալ խմբի մյուս մասնակիցներից;
- Խումբը սոցիումի փոքր մոդել է;
- մրի մասնակիցները հնարավորություն են ստանում ճանաչել իրենց սոցիալական վարքի կարևոր ասպեկտները, սեփական ռեսուրսները, հնարավորությունները, վարքագծի առանձնահատկությունները և այլն;
- Խմբի մասնակիցները կարող են սովորել նոր ունակություններ, հմտություններ, փորձարկել դրանք ապահով միջավայրում, ձևավորել վարքի նոր ձևեր:

Խմբային աշխատանքներ իրականացնելիս պետք է՝

- ընտրել խմբային աշխատանքի իրականացման համար հարմարավետ սենյակ: Ցանկալի է, որ այնտեղ շատ առարկաներ չլինեն, որպեսզի չշեղեն երեխաների ուշադրությունը;
- հնարավորության դեպքում ընտրել հարմարավետ աթոռներ: Ցանկալի է, որ երեխաները չնստեն սեղանների շուրջը, այլ նստեն շրջանով;
- մինչև հանդիպումը պատրաստել բոլոր անհրաժեշտ նյութերը;

- իրախուսել երեխաներին՝ խոսել իրենց զգացմունքների մասին և ներկայացնել սեփական փորձառությունը;
- օգնել երեխաներին՝ պատասխանատվություն ստանձնել իրենց վարքի համար.

Յուրաքանչյուր փոքրիկ հաջողություն կարող է մեծ նշանակություն ունենալ երեխայի և իր ծնողների կյանքում: Ուստի, մենք՝ մանկավարժներս, պիտի կարողանանք յուրաքանչյուր երեխայի մեջ տեսնել այն լուսավոր և ուժեղ կողմերը, որի միջոցով նա հնարավորություն կունենա դրսևորել իրեն, քանզի կարծում եմ՝ մենք բոլորս հասարակական էակներ ենք, և մեր բոլորի միակ տեղը ներառական հասարակությունն է:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Խաչատրյան Ս.Գ. Ուսուցման ժամանակակից մեթոդների կիրառումը, Գյումրի, 2006
2. Խաչատրյան Ս.Գ. Աշակերտների ինքնուրույն և ստեղծագործական աշխատանքի ձևերը մայրենիի ժամերին /համագործակցային ուսուցում/, Երևան, «Տիգրան Մեծ», 2003
3. Հովհաննիսյան Գ., Զոհրաբյան Ա., Արնաուդյան Ա., Գրիգորյան Ք., Դավթյան Մ., Օհանովա Ի., Կառուցողական կրթության հիմունքները և մեթոդները, Երևան, «Տիգրան Մեծ» հրատ., 2004
4. Հովհաննիսյան Ա., Հարությունյան Կ., Խրիմյան Մ., Խաչատրյան Ս., Բայաթյան Ն., Ալեքսանյան Լ., Պուրուկուրու Վ., Համագործակցային ուսուցում, Երևան, «Անտարես» հրատ., 2006
5. Հոգեբանական խաղեր և վարժություններ: Ձեռնարկ դաստիարակների, մանկավարժների և հոգեբանների համար/ Կազմ.՝ Թ. Հարությունյան, Հ. Կարապետյան, Ա. Ենգիբարյան, Մասնագիտական խմբագիր՝ Ռ. Ստեփանյան.-Եր.: Աստղիկ, 2014
6. Վարդումյան Ս., Զաղինյան Ն., Հարությունյան Լ., Գարի Վարելլա, Ժամանակակից մանկավարժական մոտեցումներ, Երևան, «Նոյյան տապան» հրատ., 2005